

hart rosaruz: cinamomi: abſinthij añ. 3. j. agarici. coloquintide. turbitij: bdelij mollis ana 3. j. fiant pillule cū ſirupo de ſtechados.

Iſte pillule ſunt in uſu: tamen non valde Quidā apothecariorū dant pillulas de hiera magna p pillulis de hiera cōpoſita: ſed nō ſunt idē. ſm intentionē Bartholomei: vt patet ſi legis iſtā deſcriptionē de hiera cōpoſita cū deſcriptōe de hiera magna que ſuperius poſita eſt.

Cinamomū: id eſt canella fina ſubtilis et electa: vt eſt notum.

Hic Bartholomeus in iſta deſcriptione pillularum de hiera cōpoſita ponit bis eina momū: cur^o cauſam ignoro. ſz ſm quosdā d3 dicere cinamū: id eſt cinamomum groſſum aut pōt dicere amomū: vt volunt multi.

Aggregauimus in hac diſtinctione diuerſarum deſcriptionū pillulas ex illuſtrū medicorū libris excerptas que deſeruire poſſūt iurētioni cuiuſlibet practicātis. Trāſibimus nunc ad ſectionē de ſuffuf z puluerib^o ſi nos direxerit ille q̄ celi condidit ornamenta.

De ſuffuf ſm De. in ſuo antidotario.

Suffuf de ligno aloes. ꝑ. ligni aloes. 3. ii. cardamomi: mēte ſicce: ſpice mar macur: ciperi: corticis citri añ. 3. ii. galie ſq̄: nantri añ. 3. j. maſt. anſi: apij. añ. 3. ii. zuccari ad pondus oium da cū mīua.

Suffuf aut iſtud in uſu nō eſt ualet autē tantum dicere ſuffuf quātū puluis ſubtiliſſimus ſicut alcohol.

Marmacur apud Aui. uocatur maru: et ibi diſtinguit in plures ſpecies: z ſm opinio nem iudet eſt marubiū. ſz ſi diceret marma cor eſſet meliſſa ſiue citraria.

Suffuf aromaticū nō eſt in uſu. ꝑ. anſi auſ. ru. ſemmis feniculi auſ. iij. liq̄ritte: zinzibe ris añ. auſ. iij. garioſiloz: macis cinamomi electi: galāge añ. auſ. ii. galie muſcate auſ. j. ligni aloes: corticis citri. añ. auſ. j. ſ. muſci boni. 3. j. ārra. zuccari tabarzet. i. albi pond^o omniū. zuccari naber: id eſt zuccari candidi medium pondus omniū.

Suffuf bonū impinguatiū. ꝑ. farine cicerū inuſoz in lacte dulci z ericcatoz. z iterum inuſoz in lacte z ericcatoz: z ſic ſiat tertio deinde cocto. 3. vj. rzi abluſi multoties. 3. ij. triticū: z ordeū excoctatoz z abluſoz multoties ericcatoz. z multoties inuſoz in lacte z ericcatoz. z multoties inuſoz in lacte z ericcatoz. añ. 3. ii. amgdalarū dulciū 3. v. papaueris: tortellaruz de ſemi. i. panis aſſi añ. 3. iij. zuccari tabarzet lib. j. terantur

z da vt ſorbeat oī die mane. 3. iij. poſtq̄ decoquitur cū lacte aut cū aqua ciceris.

Rizum ſemē eſt notū. greci uocāt ipſum oriza granū. Aui. in. ii. cañ. uocat rizon. idēz in. iij. canone in ſen. vi. inq̄t cum alio u^o dat in potu cortex rzi: ſm qd̄ dixerūt qdā primo tum accidit ſtatim dolor in ore z in lingua et apoſtematur lingua eius: deinde extēdit dolor in umblico z ſtomacho z in teſtibus ei^o z inſāmatur totū corpus ei^o: z noiāt eū i ve nenis: de cura uide ibi.

Triticū. i. ſurmentū. Iſido. ait. triticum uel a tritura dictum q̄ puriſſimum horreo condatur uel quia granum eius commolitur z teritur.

Suffuf de granis mirri. ꝑ. granorū mirri: et granorū granatorū acet. toſtoz añ. 3. xx. cimi ni carmenti: inuſi die ac nocte i aceto: z ericcato: z cortandri ſicci ſimiliter inuſi z ericcato: z torefacti: z ſauich: anabac charub de ſpimis ſumach glandiū añ. 3. x. curth. z tara thit. añ. 3. v. confice z da.

Cuminum carmenū ſm Sera. ex auctoritate Baſis eſt ciminū agreſte: z ſm Aui. eſt nigrū z ſm Mat. ſiluatium eſt ſiſileos ſed nō recte. vep̄ hōdie loco ei^o ſiſileos ponit.

Sauic. i. ordeū z ſm Baſim eſt ordeū uel triticū fractū i parua fruſta. Aui. in. ii. inq̄t ſauich tam dictū eſt in capitulo tritici z ordeū in capitulo uero de ordeo dicit. aq̄ ordeū eſt nutritilio: ſauich Auerois in ſexto col. frumentuz fractum poſt lotionem in aq̄ inuſum: deinde coctuz ſauich uocatur hec eſt polenta. Nam vbiq̄q̄ in Dia. habetur polenta. Sera. eodē loco ex uerbo dia. habz ſauich. z hoc nomē cadit ſuper multas res. nam poteſt fieri ſauich ex ſiligine. z ex curcubita. vñ circa inſtans in ca. de ordeo narrat ex ordeo multa ſiūt q̄ cōpetūt uſui medt cine. ſ. polenta far z farina et aq̄ polente ſit ex farina et aqua: z ſic de ſingulis. Moderani per ſauich ſimpliciter uolunt inteligi ordeum unmatum.

Anabac ſiue nabac ē fruct^o arboris dicte ap̄ dia. agrifoliū: z ap̄ A. ē fruct^o arboris dicte ſadar: z hic fruct^o plura noiā h3. nā Dia. uocat ip̄m agrifoliū z lothos. ꝑ. lothos ſiue fabā grecā. Iſi. ait mella quā greci loton appellāt q̄ uulgo p̄pter formā z colorē faba ſiriace d3 qdā uocāt ip̄m granū aneſcē z eſt fructus rubicūdus quā noſtri herbatice laurum ſilueſtrē uocant iutubas ſilueſtres: ſed prima expoſitio eſt melior uide de ipſo in ſirupo de fructibus.

Charub apud arabes dicitur pilocaracta. ergo est siliqua siue baziana quae in maritimis partibus inuenitur. Alui. in tro. a lindaracaron. i. andromaci putauit: sed non recte ipsum esse darisafaham et posuit pilocaractam ibi loco darisafaham quod est cortex buceae quod non creditur.

Curt. i. gummi arabicum eius arbor secundum Serapionem est arbor acacie. Gentilis super tertio canone. in cura lubricitatis stomachi dicitur a choriz. i. acatia. verum moderni eo carentes veram acatiam faciunt ex fructu prunellorum siluestrium et inuenitur idonee virtutis.

Carathit est similis fungo quae in radice plantae dicte barba hircina seu rosa camma nascitur: et fit ex eo ipocistidos. apud Aluic. vocatur hestides. Jo. Sera. in suo breuiario in ca. de egritudinibus quae accidunt in naso dicitur quod ipocistidos est barba hircina.

Puluis capitalis secundum montagnanum in suo antidotario. s. pulegij. calamiti. corticis citri maiorane. sticados. betonice. sandarace gario. an. 3. ij. misce et fiat puluis et ponatur super caput in loco commissure egrotantis.

Sadarax siue sandaracha secundum moderum est vernix scriptorum ut inquit Serapio.

Puluis pro oculis ibidem. s. silileos. eufragite. feniculi. cubbarum. an. 3. xvij. granorum paradisi. mactis an. 3. j. cinamomi. cumini. an. 3. ij. foliorum rosis marit. 3. j. anisi. 3. 5. misce et fiat puluis subtilis.

Grana paradisi est nux acta quae alio nomine melegeta vocatur: et est quas Alui. in secundo canone. vocatur cobethbague: et dicitur melegeta: eo quod habet grana ad similitudinem granum melice: haec apud modernos vocatur heil et est cardamomum maius: ut ostensum fuit supra in electuario de gemmis.

Puluis pro botio secundum Rainaldum de villa noua in li. ii. in cap. de botio gule. s. spogiae marit. ne. pallee marit. ossis sepie. pipertis lon. et nigri. zinziberis. cinamomi. salis gemme. piperis boni. gallay. spine rosarum. an. oium. 3. ii. haec omnia pulueriscentur excepta spogia marina et palea: quae debet comburi: et cinis ex eis factus cum predictis dicitur admisceri: et omnia dunt cribrari: et de hoc puluere pluries in die teneat in ore: et in nocte. Iste puluis dicitur seruari in piscide ligni: vel in sacculo de corio. et dicitur cooperiri ne virtute eius amittatur.

Iste puluis pro me fuit expertus mirabiliter in illa materia valere: et egomet de ipso feci plura experimeta. verum iste puluis inuenitur etiam in antidotario Bartholomaei de montagnana: sed non valet tantum. idem inuenitur in antidotario diuini florētū quod minus valet.

Palea marina secundum modernorum opinionem est balla marina cuius forma est rotunda put balla. et eius similitudo est sicut borra. et haec inuenitur in partibus ianuae citra mare: et inuenitur super quadam platea quae folia habet longa sicut corrigia et in fundo ipsius plateae inuenitur quaedam tuberositas grossa facta in modum fungi: et haec est apud multos mercatores spuma maris vocatur: et supra hanc plateam nascitur quidam globus in modum pile rotunde factus in colore supra dicto: et haec est palea marina seu balla marina. et est id quod de illa platea adiuuatur. haec quidam mercatores ianueles algam vocant: et haec est quam Dia. a losatme insidens vocat. et modus adustionis ipsius est iste. scilicet de eadem minutim cum manibus in quietate quatuor lueris. deinde pone ipsam in olla terrea ponatur in furno panis per duos dies et totidem noctes tantum quod in colore efficiatur nigra vere nigredinis. postea deponere et vsui reservare: et eodem modo fit de sporgia. verum sporgia non efficitur tam nigra in colore. immo parum ad rubedinem declinans.

Os sepie est os quod inuenitur in corpore cuiusdam piscis sic vocatur. Isidorus in cap. de piscibus inquit. sepie dicitur quod sepius interclusa facilius capitur. in coeundo obsequium genus. ore enim concipit sicut vepera. circa instans aut. os sepie inuenitur in ventre sepie.

Spina rosarum secundum modernorum opinionem est quedam res similis spogiae que nascitur circa hortos super quadam planta que apud Dia. vocatur cinofbarus. et haec est spogia qua vtuntur aliquando in ecclesiis ad aspergendum aquam: et est illa quae multis bedeguard vocatur sed non recte. Dimus florētū in loco eius habet bedeguard. quod credit esse idem sed non recte: etiam multi medicorum putant quod bedeguard sit illa spogia sed errant ut ostensum fuit in sirupo de eupatorio.

Puluis cordialis confortans cor secundum Alico. florentinum in libro. iiii. in ca. de sincopi. s. lapidum preciosorum tam pluries dictorum an. 3. 5. ambozum corallozum an. 3. ii. ossis de corde cerui. spodij limature auri et argenti. charabe an. 3. ij. croci. riloaloes id est ligni aloes an. 3. j. cinamomi electi. 3. iii. et sunt qui addunt cristalli et ambre an. 3. 5.

Iste puluis secundum intentionem Alico est expertus ad confortandum cor. Hodierne tamen partibus diuersimode fit iste puluis secundum diuersitatem regionum et de criptonum. pro lapides non preciosos intellige fragmenta quos lapidum preciosorum positorum a diuino Desue in electuario de gemmis

Puluis ad puocandū magistralis. ꝑ. seminū
pastinace: semis napi: seminis raphani: seīs
amisi: fencult: api: aneti ana. ʒ. ii. ruthe: fa-
rine cicerum: cinamomi: sinapis albe ana.
ʒ. i. cristallini. ʒ. iij. salis gēme. ʒ. iij. zuccart.
ʒ. i. puluerizētur hec oīa subtiliter ⁊ vtrāq̄ se-
pius cum brodio cicerum: ⁊ est expertus.

¶ Pastinaca alio noīe bau cia vocatur eius
semē vsui medicine competit. Wacer est pa-
stinace virtus in semine tantū ⁊ radice sua.

¶ Napus. s. napus. domesticus qui alio no-
mine nauōi dicitur ꝑ. li. naporū duas diffe-
rentias in medicina greci seruāt angulosis
folioꝝ caulibus florētes ⁊ qđ bumo vocāt.
Dias. aut in cap. de bumis inquit. bumis. i.
napium: ⁊ est vt rape radix q̄ elixa comedi-
tur vt est notum apud omnes s̄m Bartholo-
meum montagnanaz in suo antidotario.

Saccul⁹ tempatus ꝑ corde calido. ꝑ. sanda-
loꝝ amboꝝ: rosarū: coraloꝝ: amboꝝ: spodiꝝ:
camphore: folioꝝ mirri: boraginis añ. ʒ. i. be-
en albi ⁊ ru. corticū citri: nucis muscate: sete-
obuste: spice. ossis de corde cerut: grane tin-
ctoꝝ: folioꝝ lauri: gariof. zedoarie: ligni alo-
es: ozimi. i. basilicōis gariofilati: rosisma-
ni: cubebarū: melisse añ. ʒ. i. musci gr. iij. am-
bre: croci añ. gr. iij. ꝑtundātur: ⁊ fiat saccul⁹.

¶ Iste sacculus apđ nos nō est in vsu: tamē
nostri docto. laudant ip̄m. nam scias qđ sac-
culoꝝ sunt plura ḡna s̄m diuersitatē infir-
mitatum ⁊ ꝑpter id ḡnāliter medici ordināt
eos s̄m suā voluntatem. s̄m autem sacculus:
quia ille res in vno sacculo ponunt ⁊ sup do-
lorem apponuntur.

¶ Brana tinctorum sunt grana dicta cher-
mes ⁊ sunt grana quibus vtuntur tinctorēs
ad tingendū scarlatuz: ⁊ hoc est quod apud
Dia. coccus infectiuus vocat. in de de dño
s̄m qđ habebat vestē cocinea. i. de scarlato.

Sacculus frigidus ꝑ corde ibidē. ꝑ. rosarū:
buglosse: floꝝ boraginis ana. ʒ. ii. ʒ. corticū
citri: fol. mirri: coraloꝝ amboꝝ: cortiādi pre-
parati ana. ʒ. i. ʒ. cāphore. ʒ. ii. sandaloꝝum
vtriusq̄ añ. ʒ. i. ʒ. misce ⁊ fiat sacculus.

Sacculus carminatiu⁹ ꝑ stomacho ibidem
ꝑ. seminis api: amisi: silileos: fencult ma-
cedonici. i. api macedonici: ruthe. s. seminis
ipsi añ. ʒ. ʒ. origani calamenti ana. ʒ. i.
ʒ. ʒ. i. pulegi: sticados: ruthe sicce: came-
dreos: camepitheos: ana. ʒ. i. absinthij. ʒ.
ij. calami aromatici: cinamomi: frustozum
gariofilozū añ. ʒ. ij. mactis. ʒ. iij. conrundā-
tur omnia ⁊ fiat sacculus.

Sacculus ꝑ stomacho frigido ibidem. ꝑ.
pulueris: mēte: absinthij: labruce: calamēti.

pulegi. añ. ʒ. ii. gariofiloz. ʒ. iij. nucis mu-
scate: masticis mactis ana. ʒ. ii. galāge. ʒ. ʒ.
rosarū rubearū: cortandroz preparatoꝝum
ana. ʒ. ii. gallie muscate. ʒ. i. misce.

¶ Mentha est herba satis nota maxime hor-
tulana siue cōis. ꝑ. li. ait. mētha plāta vel si
nōdū germinat spōgia minus hec humido
gaudet: estate vires: hteme flauescit. genus
eius siluestre mēthastrū est mēthe nomē sua-
uis odoris apud grecos muta uit: cum alto
quim mētha vocaretur.

Sacculus ꝑ stomacho ibidē. ꝑ. ligni aloes
absinthij: calamenti betonice: masticis tu-
ris: ciperi: costi: cumini: fencult: rosarū vit-
celle. añ. ʒ. i. cubebaz macs cinamomi gario-
filozum spice: nucis muscate piperis albi: ⁊
longi. añ. ʒ. ʒ. calami aro. castie lignee: coral-
loꝝ rubeozum. ana. ʒ. ij. ex his puluerizatis
fiat sacculus in forma scuti.

¶ Viticella s̄m Mar. siluaticum est fescera
siue fescire ergo est brionia que apud Dias.
ampellos leuce vocat: sed s̄m Simonē Ja-
nuēsem est fesciresin. i. vitis nigra siue ampel-
los melana vt apud dia. in hac discordia ne-
scio quid dicam qđ s̄m intentionē Matthei
siluatici est buonia siue vitis alba: ⁊ s̄m Si-
monē est vitis nigra. nō igit cōcordat: verū
s̄m plures viticella est vitis nigra ⁊ est plā-
ta que iuxta hortos nascitur. ⁊ est quā lom-
bardi tanero vulgari noīe dicit.

Sacculus ad fluxum ventris super quo infir-
mus federe debet ibidem. ꝑ. origani. sumac
mirtilloꝝ cortandri: camomille. id est bebo-
nigi. añ. ʒ. i. ʒ. balaustrarum: corticum gra-
natoꝝum: ipoquistidos: seminis rosarū añ. m.
j. radicū cassibarbast. cardonis cortic: ⁊ ra-
dicis mori. ana. ʒ. ii. ꝑtūdant cōtundēdar
reliqua incidantur: ⁊ bultant in vino nigro
deinde deponē in sacculo ⁊ fac ipsum fede-
re superius.

¶ Cassus barbassus est plāta omnibus no-
ta. hec apud Dia. vocatur flosmos sed apud
Aui. in secundo canoñ. vocatur busiri. Ipsi.
flosmos quam latini herbā lucernarē vocāt
ab eoꝝ ad lichinta ꝑficiat: hec plāta apđ nos
nascitur super muros ⁊ in campis ⁊ vocant
eam rustici auidon siue auton.

¶ Cardo. s. cardus qui apud dia. vocat di-
psacus cuius fructex est spinosa. ⁊ iste fru-
tex gerit quandam rē qua viūtur fullōes ad
garzandū pannos ⁊ bireta. Gal. etiā in sex-
to simpliciū farmacoꝝ dicit. dipsacus: id
est cardo. ꝑterus de crescentijs inq̄t. virga
pastoris. i. cardus: sed falsum dicit: quia vir-
ga pastoris est herba que vocatur corrigio

la z differt multū: sicut patet apud Dia. cap. de dipsaco. z. apud Ser. c. de vga pastois. Pomū de laudano fm magm Jo. coregiū in ca. de catarro. Be. laudant. 3. i. ligni aloes: stozacis: calamite: costi: spice olibani. i. thuris ana. 3. 5. nucis muscate. nucis cipssi: sandarace. i. vernicis scriptoz ana. 3. i. nigelle cinamomi gariofil. ana. 3. ij. gallie muscate murre añ. 3. 5. ambre. 3. i. musci. gr. ij. vl. iij. puluerizentur puluerizanda. z cū aqua rosata z vno odorifero z modico cere fiat pomū

¶ Istud pomū est in vsu: sed non vaide. Laudanū autē fm Sera. colligitur ex vna specie cussus. i. hedere: z inquit: ex hac qdē specie accipit laudanū: qm̄ quādo capite pascitur ea adheret. humiditas eius pillis earum qz est sicut viscus: quare appet in costis earum z in barbis. z ideo sunt hoies qui colligunt illā humiditate z mūdificat eas z faciunt troiscos z reponūt: z sunt hoies qui accipiunt funes z trahūt ipos sup plantā istā: z qd adheret eis de illa humiditate emūgūt a fune z colligunt z faciūt troiscos: z fortius ex laudano est illud qd est boni odoris coloris vergentis ad virorem sub molli tactu: z quādo malaxat adheret manib⁹. z non est in eo sabuluz: z nō assimilaf resine pmi: z cū p̄se est huius. z qd fit in terris arabū z alibi est grossius. Sal. añ in lib. secretoz in cap. ad omnes egritudines inquit. glutinis pilloz barbe hirci. i. laudant. hec herba in cipro inuenitur: z vocant eam ladam.

Pomū odoriferū cōtra pestē fm Bartho. mōtagnanaz in suo antidotario. Be. stozacis: calamite: floz buglosse ana. 3. ij. gariofiloz. 3. j. been albi z rubei ana. 3. j. ligni aloes. 3. ij. mirre: calami aromatici: nucis muscate: spice: thuris: vernicis: mastics ana. 3. i. ambre musci ana. 3. 5. charabe: croci añ. 3. 5. acedule. 3. iij. camphore. 3. ij. trium sandaloz añ. 3. j. rosarū rubearū. 3. iij. succi portulace: succi arāci añ. 3. iij. nenuphar: coziadr̄i toire facti añ. 3. ij. coralozum rubeoz: spodij ana. 3. 5. sirupi de citro: boli armeni ana. 3. iij. terre sigillate. 3. ij. misce oia q puluerizāda sunt preter ambriam z muscu: in que duo de per se puluerizentur. z postea admisceantur: dein de recipe laudant insusi in aqua rosata. z acet. 3. iij. terbenine lote cum aqua rosata q̄tum sufficit ad continuationē z mollificatio nem ad omnia ista: z fiat pomū.

¶ Istud pomū est optimum contra pestes z est in vsu. Desue in capitulo de cura catarri describit tres descriptiones pomoz que cum predicta non conueniūt. Verum ibi ha

bet que dam simplicia q̄ difficilia sunt inueniri: sed quedā hic declarabo. primo in prima descriptione habet faulfel. qd est auellana in da: z sandali: mahazir inquit sunt sandali citrini: in secunda descriptione habz sandarace q̄ est vernix scriptoz: z habet bucur. i. 3i senide: z fm plures ista ē alipta muscata. in tertia descriptione habz bucursendē qd fm plures est idem: tamē non recte: qz ibi dicitur Desue inqt. bucursenden añ. pres. viij. ergo sunt due res quarū bucur est alipta et senden est sadurā siue algalia habens bonū odorem: tamen deus scit.

¶ Acedule vero nomē multis herbis attributum est in diuersis regionib⁹. nam acetosa acedula potest dici idē trifoliū acetosuz siue panis cuculi siue alelmā idē. Micer autem de acedula spāle capitulū facit. inqt diximus acedulā quā grecus dicit aizon. ergo est sempitua. Naz aizon apud Dia. est sempitua z componitur ab at qd est semper z zon quod est viua. verū fm Modernos acedula est acetosa. aut est idem in virtute.

Trazea confortans stomacū fm Fran. de pedemontium in cap. de cura passionū cordis per cōpassionē ad stomacū. Be. coriandri preparati. 3. ij. semis melisse. 3. 5. cinamomi electi. 3. j. zucari taberzet. 3. iij. puluerizētur z misceantur dosis. coclear vnū post cibū non sequente potu: z est sana z experta.

¶ Trazea autē sunt pulueres facti ex varijs rebus vt est notuz apud apothecarios. Hec apud apothecarios papiēses nō est in vsu s; in partibus mediolanēsis ea vtūtur z valet mirabiliter ad cōfortandū stomacum: in fra apparebit vna alia descriptio que valet contra ardorem vrine.

¶ Coriandrum siue colliandrū est semen satis notum. Eius autem preparatio fit cū vino citonoz z aceto: vt ostensum fuit supra.

¶ Melissa est herba q̄ alto noie citrum vocatur eo qz folia ipsius odorem citri habēt. hec apud Dia. vocatur mellisofilos. quidam vocant eam bederangiam: et ab aliquibus ozimum citratum vocatur.

Trazea valens ardori vrine: fm Nicolau florentinum in libro quinto in capitulo de ardore vrine. Be. seminis cucumeris: cucurbite: citrulli: melonis: portulace: malue: z papaueris albi. ana. 3. j. dragaganti: gummi arabici violarum: amidi: spodij: boli armeni. ana. 3. vj. zucari ad pondus omnium.

¶ Trazea est confectio reducta in puluere z hec est in vsu ad illos qui patiunt ardorem vrine supra ē posita vna alia descriptio q̄ va